

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 01 » укр. 2019 А 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

для студентів

спеціальності **025 Музичне мистецтво (Сольний спів)**

освітнього рівня **першого (бакалаврського)**

освітньої програми **025.00.02 «Сольний спів»**

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2814/19
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 19 р.

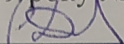
Київ – 2019

Розробники: Пасько Ярослав Ігорович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Ковальчук Наталія Дмитрівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету

Протокол від 15 січня 2019 року № 6

Завідувач кафедри д.філос.н., проф. Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми _____

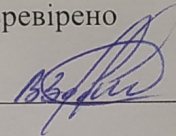
_____. _____. 20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

Робочу програму перевірено

16.01.2019 р.

Заступник декана

Пролонговано:

на 2019 / 2020 н.р. (Додонов Р.О.), «21» січня 2020 р., протокол № 6

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б.Жильцов

« ____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософські студії

для студентів

спеціальності **025 Музичне мистецтво (Сольний спів)**

освітнього рівня **перший (бакалаврський)**

освітньої програми **025.00.02 Сольний спів**

Київ – 2020

Розробники: Пасько Ярослав Ігорович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Ковальчук Наталія Дмитрівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету

Протокол від 15 січня 2019 року № 6

Завідувач кафедри _____ д.філос.н., проф. Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми _____

_____._____.20__ р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

Робочу програму перевірено

____.____.20__ р.

Заступник декана _____

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Нормативна	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	2	-
Семестр	4	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	42	-
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	42	-
Форма семестрового контролю	іспит	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “**ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ**” полягає у допомозі студентам сформувати світоглядні основи теоретично-наукового мислення та філософської культури світорозуміння в контексті сучасних потреб вищої школи й актуальних завдань університетської освіти.

Дисципліна спрямована на формування таких фахових (професійних) програмних компетентностей освітньої програми підготовки:

- **ЗК – 1 – Світоглядна.** Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції. Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії.
- **ЗК - 2 - Громадянська:** Здатність до реалізації прав і обов'язків громадянина України. Здатність робити свідомий соціальний вибір та застосовувати демократичні технології прийняття рішень. Уміння діяти із соціальною відповідальністю та громадською свідомістю.
- **ЗК- 3 -Комунікативна:** здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати у команді.

Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

- **ЗК- 4 - Інформаційна:** здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань. Здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності.
- **ЗК – 5 - Науково-дослідницька:** здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної мисленнєвої діяльності. Володіння науково-дослідними методами відповідно до фахового спрямування. Обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність. Здатність до нестандартних рішень типових задач і здатність вирішувати нестандартні завдання.
- **ЗК – 6 - Самоосвітня:** здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

3. Результати навчання за дисципліною

- **ПРН-1.** Сформованість світогляду, активної громадянської позиції, загальної культури. Уміння аналізувати й інтерпретувати соціальні та культурно-мистецькі явища і процеси, аргументувати власні оцінні судження.
- **ПРН-2.** Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді (музично-творчому колективі). Вільне володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування іноземними мовами.
- **ПРН-11.** Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Здатність до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, самокоригування і самовдосконалення.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I							
Класичні філософські проблеми: Еволюція постання та розвитку							
Тема 1. Філософське знання в системі наукового світогляду, культури і соціальності	10	2	2	-	-	-	6
Тема 2. Духовна мудрість у філософських вченнях Стародавнього Сходу	10	2	2	-	-	-	6
Тема 3. Філософські проблеми античності	7	2	2	-	-	-	3
Тема 4. Християнська аксіологія: еволюція релігійно-філософських вчень	7	2	2	-	-	-	3
Модульний контроль	2						
Разом	36	8	8	-	-	-	18
Змістовий модуль II							
Українські філософські традиції							
Тема 5. Класичні метафізичні проблеми в новочасній онтології	7	2	2	-	-	-	3
Тема 6. Філософський аналіз пізнання у Модерну добу	7	2	2	-	-	-	3
Тема 7. Українська філософська традиція: джерельні витoki та ідейна спадщина	7	2	2	-	-	-	3
Тема 8. Основи національної історіософії	7	2	2	-	-	-	3
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	8	-	-	-	12
Змістовий модуль III							
Філософське розуміння світу: теоретичні та прикладні виміри новітніх вчень							
Тема 9. Некласична модель пізнання: структура, принципи, інтерпретації	7	2	2	-	-	-	3
Тема 10. Філософське розуміння культури і цивілізації	7	2	2	-	-	-	3
Тема 11. Специфіка гуманітарного пізнання: методологічні традиції та сучасні стратегії	8	2		-	-	-	6
Модульний контроль	2						
Разом	24	6	4	-	-	-	12
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	22	20	-	-	-	42

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. КЛАСИЧНІ ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ: ЕВОЛЮЦІЯ ПОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ

Тема 1. ФІЛОСОФСЬКЕ ЗНАННЯ В СВІТОГЛЯДНИХ КОНТЕКСТАХ НАУКИ, КУЛЬТУРИ І СОЦІАЛЬНОСТІ (2 год.)

Філософія як “любов до мудрості” і як теоретичний вираз світоглядного ставлення до світу. Основні підходи до означення “філософії”. Історичні передумови виникнення філософського знання. Етапи розвитку та еволюція філософської проблематики в історії ідей. Західна та Східна традиції філософування. Філософські дисципліни у системі теоретичних знань. Ділянки філософії: онтологія, епістемологія (гносеологія), аксіологія. Прикладні теми філософії. Характерні риси філософського мислення.

Поняття світогляду, його зміст та структурні рівні. Історичні типи світогляду: мітологія, релігія, філософія. Філософія та світогляд в контексті історично-культурного поступу. Співвідношення філософії, науки, мистецтва та релігії. Гуманістичний дух філософії. Значення філософії для людини. Взаємозв'язок світогляду, філософії та культури. Філософія та національність. Філософія як рефлексія духовності в культурі. Особливості національного світобачення.

Тема 2. ДУХОВНА МУДРІСТЬ У ФІЛОСОФСЬКИХ ВЧЕННЯХ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ(2 год.)

Культурно-ментальні, географічно-історичні, релігійно-духовні особливості світорозуміння у Стародавній Індії та Китаї. Філософські зацікавлення давньосхідних мудреців: витоки й призначення. Східне розуміння “істини”, “раціональності”, “знання”, “тотожності”, “страждання”. Духовна активність як шлях самопізнання. Аскеза як умова правильного життя. Інтуїтивне осягнення сутності буття.

Мітологічні основи давньоіндійських вчень (XV ст. до н.е. - II ст. н.е.). Принцип агімси. Ортодоксальні (веданта, йога, санкх'я, міманса) й неортодоксальні (буддизм, джайнізм) філософські школи. Духовне просвітлення у буддійських канонах. Чотири благородні істини. Складові “правильного шляху”. Нірвана як спосіб життя.

Передфілософські джерела давньокитайського світогляду. Принцип невтручання. Космосоціологізм духовно-практичного мудрості. Істина як “пристрасне мовчання”. Гуманістичний зміст моральних повчань Конфуція. Соціальне вчення легістів: причини краху. Універсальна всеприсутність “дао”. Практика недіяння та мовчання (Лао-цзи).

Тема 3. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ АНТИЧНОСТІ (2 год.)

Особливості античної “софійності” як передумови європейського світогляду: *mithos – kosmos – logos*. Космоцентризм грецької філософії природи. Природа “архе” як прапочатку та основи усього існуючого. Натурфілософські погляди представників Мілетської (Талес, Анаксимандр, Анаксимен) та Ефеської (Геракліт) філософських шкіл: спільне та відмінне. Принцип гілозоїзму. Проблеми джерела руху, змінності та розумного порядку Всесвіту (іонійська школа). *Logos vs хаос* у вченні Геракліта про динамічну відносність буття. Моністична концепція єдності та незмінності буття (школа елеатів). Апорії Зенона: логічно-математичні парадокси руху. Філософська теорія атомізму (Демокріт та його школа). Антропологічні орієнтири “класичного” періоду. Етичний інтелектуалізм Сократа: теорія та практика. Індуктивні складові сократівського диспуту (еленктичний та маевтичний методи).

Об'єктивний ідеалізм Платона. Ідея Добра як джерело та ціль правдивого буття. Метафізичний та антропологічний дуалізм. Діалектичний метод осягнення універсальних правд. Теорія чотирьох цнот. Ідеал калокагатії. Утопічна концепція ідеальної держави. Суспільно-виховна роль мистецтв. Аристотелівська логіка як наука про принципи мислення. Суть філософської полеміки Аристотеля та Платона. “Гіломорфізм” - дуалізм матерії та форми. Причиново-цільова взаємодія потенції та енергії (процес ентелехії). Евдаймонія як найвище добро людини. Діаностичні та етичні чесноти. Етичний принцип “золотої середини”.

Світоглядні витоки елліністичної філософії: еkleктицизм, синкретизм, космополітизм. Етичні ідеали індивідуального самовдосконалення у доктринах стоїків, епікурейців, скептиків та кініків. Щастя як внутрішня гармонія (автаркія), утримання від пристрастей (апатія), брак терпіння (атараксія).

Постулати незворушності перед долею (Сенека, Марк Аврелій, Цицерон), внутрішньої свободи людини (Епікур), спокою духу та критичної стриманості (Пірон).

Тема 4. ХРИСТИАНСЬКА АКСІОЛОГІЯ: ЕВОЛЮЦІЯ ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЙНИХ ВЧЕНЬ (2 год.)

Історична доля християнської релігії у період Римського царства: Христос contra культу. Впливи античності та релігій Сходу. Монотеїстична суть Біблії та християнська аксіологія. Грецький Ерос та християнська Агапе: порівняння філософських настанов.

Співвідношення вічності і часу. Історія суспільства як моральна еволюція. Проблема свободи людини. Суть полеміки навколо універсалій. Номіналізм. Зацікавленість індивідуальним існуванням речей. Пізнання Бога як акт віри. Душа як усвідомлене, розумне й вольове буття. Етичні умови морального життя: любов до Бога та милосердя. Історіософські перспективи людства: *civitas Dei* чи *civitas terrena*? Августинізм у філософсько-теологічних рефлексіях класичної й некласичної доби.

“Онтологічний доказ” існування Бога (св. Ансельм Кентерберійський). Філософія як “служниця” теології. Раціоналізація віри у теологічній діалектиці П. Абеляра. Полеміка навколо універсалій.

Метафізичний реалізм св. Томи Аквінського. Людина як духовно-тілесна єдність. Інтелектуальне пізнання Бога. Томістична етика чеснот.

Філософський вимір реформ II Ватиканського собору. Сучасна католицька філософія: неотомізм та персоналізм. Концепція людини як особи (Ж. Марітен). Концепція “двох відчужень” (Е. Мунье).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. УКРАЇНСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ ТРАДИЦІЇ

Тема 5. КЛАСИЧНІ МЕТАФІЗИЧНІ ПРОБЛЕМИ В НОВОЧАСНІЙ ОНТОЛОГІЇ (2 год.)

Характеристика основних онтологічних категорій: буття, субстанція, матерія, дух, простір, час у філософській традиції Заходу. Онтологічні напрями західної філософії: монізм, дуалізм, плюралізм.

Секуляризація новочасного світогляду: теїзм — деїзм - атеїзм. Математичний характер філософської істини. Онтологічна доктрина Р. Декарта: субстанційний дуалізм. Мислення і протяжність як субстанційні атрибути. Субстанційні вияви у природньому та духовному бутті. Значення самосвідомості. Одушевленість людського тіла.

Післякартезіанські інтерпретації проблеми субстанції. Пантеїзм Б. Спінози: принцип єдності Бога і природи. Монадологія Г. В. Ляйбніца. Духовна природа монад, їх властивості та типи. Плюралістична концепція буття.

Матеріалістична онтологія XVIII ст. та її утвердження у філософській спадщині Д. Дідро, Ж.-Ж. Руссо, К. Гельвеція, П. Гольбаха. Принцип розумності людини. Принцип розумної самодостатності природи. Механістичний принцип редуccionізму. Людина як освічений механізм (Ж. Ламетрі).

Інтерпретація Абсолюту в німецькій класичній філософії. Ідея саморозвитку природи І. Канта. Історично-процесуальне розуміння істини у Г.-В.-Ф. Гегеля. Позиція абсолютного ідеалізму. Тотожність мислення і буття. Самоздійснюваність Абсолютного духу: три ступені розвитку. Панлогічний характер філософської системи. Три принципи діалектики. Три форми існування духу.

Тема 6. ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПІЗНАННЯ У МОДЕРНУ ДОБУ (2 год.)

Світоглядно-наукові джерела гносеологічних напрямів у філософії Нового часу та Просвітництва. Класична модель пізнання. Взаємозв'язок онтологічних та гносеологічних поглядів у філософії Модерну. Можливості адекватного пізнання: гносеологічний оптимізм, гносеологічний скептицизм, гносеологічний релятивізм. Кореспондентна істина. Систематизація теорії пізнання як науки.

Картезіанство, його змісти та значення в науковій методології. Внесок Рене Декарта у заснування модерної філософії: від методичного сумніву до “*cogito ergo sum*”. Гносеологічні потенціали “*cogito*” у європейській філософії. Пізнання як віддзеркалення. Новочасні різновиди емпіризму (Ф. Бекон, Дж. Лок, Д. Г'юм).

Система критичної філософії І. Канта: суть “коперніканського” перевороту. Трансценденталізм та апіоризм. Три пізнавальні здатності суб'єкта: чуття, розсудок, розум. Апіорні та апостеріорні судження. Аналітична та синтетичне знання. Вчення про речі-в-собі та речі-для-нас.

Тема 7. УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФСЬКА ТРАДИЦІЯ: ДЖЕРЕЛЬНІ ВИТОКИ ТА ІДЕЙНА СПАДЩИНА (X-XVIII ст.) (2 год.)

Традиції українського філософування: світоглядні витoki, джерела, періодизація. Аристотелізм та платонізм. Філософські ідеї в Україні Княжої доби (І. Дамаскин, митр. Іларіон, “Ізборник Святослава” та ін.).

Вплив ідей італійського гуманізму на духовні процеси в Україні: гуманізм та проблема гідності людини. Ідеї Відродження у братських школах. Полемічна література. Історіософська та морально-етичні погляди П. Скарги та І. Вишенського. Своєрідність “барокової” філософії. Філософське вчення Г. Сковороди: дві натури, три світи. Концепція “спорідненої праці” та “нерівної рівності”. Філософія серця П. Юркевича. Поява професійної філософії. Проблематика філософських курсів професорів Києво-Могилянської Академії.

Тема 8. ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІОСОФІЇ (2 год.)

Світоглядні ідеї українського романтизму. Кирило-Мефодієвське товариство: початки національної історіософії (П. Куліш, М. Костомаров). Національна ідея у творчості Т. Шевченка, М. Гоголя. Свобода як вияв духу нації. Філософські аспекти спадщини М. Драгоманова, П. Куліша, В. Липинського, М. Міхновського, Д. Донцова. Філософські основи світогляду І. Франка.

Філософське осмислення світу в українській художній культурі початку ХХ ст (Леся Українка, В. Винниченко). Історико-філософські та культурознавчі дослідження І. Мірчука, О. Кульчицького та В. Антоновича. Маланюка. Космологічні погляди С. Подолинського та В. Вернадського.

„Національне питання” у радянський період історії українського філософування: ідейно-ідеологічні стандарти. Історіософська думка України в контексті вибору між Сходом і Заходом (М. Грушевський, М. Хвильовий, І. Лисяк-Рудницький, О. Забужко). Денаціоналізація як українська проблема ХХ ст. (Є. Маланюк). Філософія в незалежній Україні: школи, напрямки, персоналії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ СВІТУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ВИМІРИ НОВІТНІХ ВЧЕНЬ

Тема 9. НЕКЛАСИЧНА МОДЕЛЬ ПІЗНАННЯ: СТРУКТУРА, ПРИНЦИПИ, ІНТЕРПРЕТАЦІЇ (2 год.)

Межі класичної моделі пізнання. До питання про трансцендентальну структуру свідомості (кантівський принцип апіоризму).

Марксистська концепція діалектико-матеріалістичної гносеології. Принцип відображення. Значення чуттєвого досвіду та практичної діяльності. Різновиди істин та їх критерії. Внутрішня неузгодженість лєнінської моделі пізнання.

Вихідні принципи філософії прагматизму. Пізнання як творчість. Дія як головна форма життєдіяльності особи. Структура моделі пізнання (Ч. Пірс). Роль ситуативного сумніву. Три методи закріплення віри. Пізнання як конструювання світу (В. Джемс). Критерії істинності знання. Теорія інструментальної істини. Призначення прагматичного методу. Кумулятивна засада наукового пізнання. Метод реконструкції соціального досвіду (Дж. Дьюї).

Основи аналітичного методу (Віденський гурток). Формалізована система наукового знання (Р. Карнап). Принцип верифікації та його модернізація. Фальсифікація як процедура в установленні наукової істинності. Апіорно-трансцендентальна модель науки: феноменологічний підхід. Ідеальна мета науки (Е. Гусерль). Сислове поле “життєвого світу”. Наївна та рефлексивна настанови свідомості. Принцип очевидності як “переживання” істини. Метод трансцендентальної редукції.

Тема 10. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ КУЛЬТУРИ ТА ЦИВІЛІЗАЦІЇ (2 год.)

Культура як феномен людського буття. Специфіка філософської рефлексії над культурно-цивілізаційним досвідом людства.

Натуралістичне розуміння культури: концепції просвітників (К. Гельвецій, П. Гольбах), філософських антропологів (А. Гелен) та марксистів (М. Каган, Е. Маркарян). Культура як сфера людської опредметненості. Діяльнісна сутність культури.

Соціологічне розуміння культури (Л. Вайт). Культура як соціальний феномен. Структурні складові культури як системи. Адаптивні механізми культурного функціонування суспільства.

Аксіологічне розуміння культури у європейських філософських течіях. Циклічний підхід (О. Шпенглер). “Цивілізаційна” стадія як антитеза культурної динаміки смислів. Культура як сукупність цінностей (В. Віндельбанд, Г. Ріккерт). Духовно-вартісна й символічна істотність культури (Е. Касіпер). Феноменологічна інтерпретація культури (Е. Гусерль). Історичність буття-в-традиції (М. Гайдеггер, Г. Г. Гадамер).

Філософія цивілізації: глобально-технократичний (Д. Бел, З. Бжезинський, Е. Тофлер) та локально-культурологічний (А. Тойнбі, П. Сорокін, С. Гантінгтон) підходи. Основи інформаційного суспільства (Й. Масуда).

Тема 11. СПЕЦИФІКА ГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ТРАДИЦІЇ ТА СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ (2 год.)

Рівні наукового пізнання і риторії їх розрізнення. Філософське розуміння гуманітарного пізнання. Інтегральний та міждисциплінарний характер гуманітарного знання. Категорія «розуміння» у традиційній та філософській герменевтиці. Взаємозв'язок мови й людської індивідуальності. Складові розуміння. Суть принципів герменевтичного кола, герменевтичного трикутника.

Становлення герменевтики як методології наук про дух. Історична дійсність як текст (В. Дільтай). Значення ірраціонального пізнання. Розуміння як специфічно людське ставлення до дійсності (М. Гайдеггер). Розуміння як відкрита й діалогічна інтерпретація досвіду (Г. Г. Гадамер). Герменевтична ситуація та її «горизонт» у філософській герменевтиці. Дієвість мови у процесі пізнання «людина-світ» (О. Потебня).

Мовні основи філософських проблематик (Л. фон Вітгенштайн, Б. Рассел, Дж. Остін). Суть, форми й особливості структуралістського методу (Ф. де Сосюр, К. Леві-Строс, Ч. Пірс, М. Фуко, Р. Барт, Ж. Дерріда, Ж.-Ф. Ліотар). Дослідження у сфері гуманітаристики та проблеми в сучасній українській філософії (В. Горський, С. Кримський, М. Попович, Є. Бистрицький, А. Лой, В. Табачковський, А. Шевченко, К. Сігов).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	4	4	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	2	2
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	2	20
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-
Разом		-	93	-	93	-	65
Максимальна кількість балів: 251							
Розрахунок коефіцієнта: $60/251 = 0,239$							

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали

3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	6	5
2	В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	6	5
3	В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	5
4	В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	5
5	В контексті п'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	5
6	В контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	5
7	В контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	
8	В контексті восьмої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	
9	В контексті дев'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	
10	В контексті десятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	
11	В контексті одинадцятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	6	
Разом		42	55

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік. *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Науковий і світоглядний статус філософії
2. Космологічна сутність світу у стародавній філософії Сходу
3. Натурфілософські, антропологічні та етичні вчення античних мислителів
4. Філософські системи християнської теології
5. Субстанційність буття у класичній метафізиці: Модерна доба
6. Гносеологічні основи модерної філософії
7. Філософські традиції в Україні X-XVIII ст.
8. Філософські принципи некласичної онтології
9. Некласичні інтерпретації пізнання та істини
10. Структури, підходи і методи гуманітарного пізнання
11. Функціонально-ціннісне розуміння людського буття
12. Класичні і некласичні концепції соціальності
13. Філософія національної ідеї в Україні XIX-XX ст.
14. Філософія культури: між загальнолюдським і національним

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Загальний обсяг роботи студента – 61,62 год. З них контактні – 42 год. (лекції – 22 год., семінари – 20 год.). Модульний контроль – 6.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. КЛАСИЧНІ ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ: ЕВОЛЮЦІЯ ПОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ (59 балів)			Змістовий модуль 2. Українські філософські традиції (59 балів)			Змістовий модуль 3. ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ СВІТУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ВИМІРИ НОВІТНІХ ВЧЕНЬ (59 балів)				
Лекції (теми, бали)	Філософське знання в системі наукового світогляду, культури і соціальності (1 бал)	Духовна мудрість у філософських вченнях Стародавнього Сходу (1 бал)	Філософські проблеми античності (1 бал)	Християнська аксіологія: еволюція релігійно-філософських вчень (1 бал)	Класичні метафізичні проблеми в новочасній онтології (1 бал)	Філософський аналіз пізнання у Модерну добу(1 бал)	Українська філософська традиція: джерельні витoki та ідейна спадщина (X-XVIII ст.) (1 бал)	Основи національної історіософії(1 бал)	Некласична модель пізнання: структура, принципи, інтерпретації (1 бал)	Філософське розуміння культури і цивілізації (1 бал)	Специфіка гуманітарного пізнання: методологічні традиції та сучасні стратегії (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	Науковий і світоглядний статус філософії (11 балів)	Космологічна сутність світу у стародавній філософії Сходу(11 балів)	Натурфілософські, антропологічні та етичні вчення античних мислителів (11 балів)	Філософські системи християнської теології (11 балів)	Субстанційність буття у класичній метафізиці: Моленна-лоба(11 балів)	Гносеологічні основи модерної філософії (11 балів)	Філософські традиції в Україні X-XVIIIст. (11 балів)	Філософські принципи неklasичної онтології (11 балів)	Некласичні інтерпретації пізнання та істини(11 балів)	Структури, підходи і методи гуманітарного пізнання (11 балів)	Функціонально-ціннісне розуміння людського (11 балів)буття
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			Модульна контрольна робота 3 (25 балів)				
Семестровий контроль	ІСПИТ										

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу. Навч. посібник. – Львів, 2009.
2. Карась А. Філософія: предмет та історія: Текст лекцій. – Львів, 1994.
3. Кульчицький О. Введення в проблематику сутності філософії // Записки НТШ: Праці історично-філософичної секції. – т. 191. – Париж-Нью-Йорк-Мюнхен, 1984. – с. 1-86.
4. Предмет і проблематика філософії: Навчальний посібник (за заг. ред. М. Скринника і З. Скринник).— Львів, 2001.
5. Захара І. Лекції з історії філософії. – Львів, 1997.
6. Горський В. Історія української філософії. – К., 2001.
7. Гжегорчик А. Життя як виклик. Вступ до раціональної філософії. – Варшава, 1996.
8. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей. Панорама новітньої науки. – К., 1998.
9. Татаркевич В. Історія філософії. – т. 1, 2, 3. Антична і середньовічна філософія. – 2006.
10. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – 5-те вид., стереотипне. – Львів, 2007.
11. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. – К., 1996.
12. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії. – К., 2001.
13. [Вступ до філософії: історико-філософська пропедевтика / під ред. Г. І. Волинки. - К., 1999.](#)
14. [Вундт В. Введение в философию. – М., 1998.](#)
15. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник. – К., 2005.
16. Кримський С. Запити філософських смислів. – К., 2002.
17. Кульчицький О. Основи філософії і філософичних наук. – Мюнхен-Львів, 1995. Скотний В. Філософія: історичний і систематичний курс. – К., 2005.
18. Пашук А. Нариси з історії філософії середніх віків. - К., 2007.
19. [Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія знання. – Львів, 2000.](#)
20. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2006.
21. [Скратон Р. Коротка історія новітньої філософії \(від Декарта до Вітгенштейна\). — К., 1998.](#)
22. Ярошовець В. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. – К., 2004.
23. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К., 2005.
24. Філософія: предмет, історія, проблеми. Текст лекцій (під ред. Карася А.Ф., Скринника М.А., Пашука А.І.). – Львів, 1994. – ч. 1.
25. [Штайн Е. Вступ до філософії. – Жовква, 2011.](#)

Додаткова

- Аббаньяно Н. Структура екзистенції; Введение в экзистенциализм; Позитивный экзистенциализм. – СПб., 1998.
- Аверинцев С. Присутність Всюдиущого як парадигма християнської культури // Дух і літера. — № 17-18. — 2007. — с. 211-232.
- Аверинцев С. Розрізнення знаків часу: християнське ставлення до історії // Дух і літера. — № 17-18. — 2007. — с. 201-210.
- Аналитическая философия: избранные тексты (сост., вступ. ст. и примеч. А.Ф. Грязнова). – М., 1993.
- Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. – К., 2001.
- Андрущенко Р., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Курс лекцій. – К., 1993.
- Анекдоти про Муллу Насреддіна. — Тернопіль, 2011.
- Арендт Г. Джерела тоталітаризму. – К., 2002.
- Багалій Д. Український мандрівний філософ Григорій Сковорода. – К., 1992.
- Бахтин М.М. К методологии гуманитарных наук // Эстетика словесного творчества. – М., 1979. – с. 361-374.
- Бгактіведанта Свамі Прабгупада, А. Ч. Нектар настанов. — К., 1995.
- Берлін І. Націоналізм // Зустрічі. – 1991. – № 2. – с. 60-76.
- Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры. Психология человеческой судьбы. – М., 1988.
- Больярд Ч. Августин, Епікур та скептицизм стосовно зовнішнього світу // Філософська думка. – № 1. – 2012. – с.102-119.
- [«Бытие и время» Мартина Хайдеггера в философии XX века // Вопросы философии. — 1998. — № 1.](#)
- Валевська І. Історичні долі класичної метафізики в XX сторіччі // Філософська думка. — 1998. — N 2. — с. 120-138.

[Вимога раціональності: спадщина Рене Декарта у світі сучасної культури. – К., 1996.](#)

Вільчинський Ю. Олександр Потебня як філософ. Львів, 1995.

Гайденко, П. П. Проблема времени в онтологии М. Хайдеггера // Вопросы философии. — 1965. — № 12. — с. 109—120.

Гайденко П. П. «Фундаментальная онтология» М. Хайдеггера как форма обоснования философского иррационализма // Вопросы философии. — 1963. — № 2. — с. 93—104.

Гессе Г. Сіддхартха // Всесвіт. — № 3. — 1990. — с. 2-51.

Горенштейн Т. Н. Философия Николая Гартмана. — [Л., 1969.](#)

Горський В.С. Біля джерел: Нариси з історії філософської культури України. – К., 2006.

Горський В.С. Григорій Сковорода як тип українського інтелігента // Наукові записки НаУКМА. – т. 1 (Філософія та релігієзнавство). – К., 1996. – с. 65-71.

Горський В. Історія філософії у контексті культури // Філософська і соціологічна думка. – 1991. – № 3. – с. 24-37.

Горський В.С. Києво-Могилянська Академія і українська філософія // Наукові записки НаУКМА. – т. 9. – Спец. вип. у 2-х ч. – ч. 1. – К., 1999. – с. 67-76.

Горський В. Міф у сучасній культурі та його модифікації на полі історико-філософського культурознавства // Дух і Літера. – 1998. – № 3-4. – с. 92-112.

Горський В.С. Німецький компонент в історії української філософії // Спадщина Памфіла Юркевича: світовий і вітчизняний контекст: Збірник наук. статей (НаУКМА). - К., 1995. – с. 201-211.

Горський В.С. “Слово про закон і благодать” - перша пам'ятка Київської філософської думки // Київські обрії: історико-філософські нариси. – К., 1997. – с. 14-25.

Горський В.С. Філософія в контексті історії української культури // Феномен української культури: методологічні засади осмислення: Збірник наук. праць (під ред. Шинкарука В.І. Та ін.). – К., 1996. – с. 192-217.

Горський В.С. Чи потрібна філософія в Україні? // Філософсько-антропологічні читання'99. Антропологічні ідеали Київської школи та реалії постмодерну (до 70-річчя О. Яценка). – К., 2000. – с. 77-87.

Гофф Ж. ле. Цивілізація середньовікового Запада. — М., 1992.

[Гуревич А. Категорії середньовікової культури. — Львів, 2000.](#)

[Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. Курс лекцій: Навч. посібник. — К., 1994.](#)

[Гусев В. І. Вступ до метафізики. – К., 2004.](#)

Далай-лама XIV як мислитель: матеріали круглого столу (упоряд. Ю.Ю. Завгородній та ін.). — К., 2009.

[Дейвіс Б. Вступ до філософії релігії. — К., 1996.](#)

[Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? // Вітчизна. – 1990. – № 5. – с. 101-130; № 6. – с. 128-143; № 7. – с. 87-108; №8. – с. 89-98.](#)

Довгань А. Гносеологічний оптимізм: монада-субстанція Г. Лейбніца і відношення-істина Н. Мальбранша.—Тернопіль, 2009.

Досвід людської особи: Нариси з філософської антропології. — Львів, 2000.

Дослідження цивілізацій Сходу та Заходу: історія, філософія, філологія. – К., 2004.

Духовність, мораль, етика традиційних суспільств Далекого Сходу: зб. ст. (упорядк. В.Ф. Резаненка). — К., 2007.

Жаботинський В. Вибрані статті з національного питання. – Мюнхен, 1983.

Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період. – К., 1993. – с. 27-64.

Захара І. Від кордоцентризму до раціоцентризму // Записки НТШ: Праці історично-філософської секції. – т. ССLVI. – Львів, 2008. – с. 459-468.

Захара І. Постренесансна схоластика в Києво-Могилянській академії // Записки НТШ. — т. 228. – Львів, 1994. – с. 389-404.

Ларіон Київський. Слово о Законі і Благодаті. –Львів, 2010.

Ларіон, Митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1992.

Історія філософії. Словник / За заг.ред.В.І. Ярошовця. – К., 2005.

Карась А. Душа культури і дух мислення // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. – т. 222. – Львів, 1991. – с. 216-247.

Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях. — Львів, 2003.

Карась А. Міфотворчість як соціокультурна проблема розуміння і раціональності // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – серія «Філософія. Політологія». – 2001. – вип. 33. – с. 25-38.

Карась А. Реальність і філософія в семіотичному аспекті // Записки НТШ: Праці історично-філософської секції. – т. ССLVI. – Львів, 2008. – с. 469-483.

- Кассирер Э. Миф и религия // Философские науки. – 1991. – № 7. – с. 45-67.
- Кемп П. Переосмислення філософії як сили слова // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – Львів, 2008. – № 11. – с. 7–14.
- Кессиди Ф.Х. От мифа к логосу. – М., 1972.
- Кін Дж. Громадянське суспільство: старі образи, нове бачення. — К., 2000.
- Кондзьолка В.В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
- [Кондзьолка В.В. “Розрада від філософії” – книга життя і долі Боєція. – Львів, 2003.](#)
- Конрад М. Нарис історії стародавньої філософії. – Рим, 1974.
- Коплстон Ф. Середньовічна філософія. — К., 1997.
- Костенко Ліна. Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала. – К., 1999.
- Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ століття. – К., 1997.
- Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К., 2005.
- Леві-Строс К. Структурна антропологія. – К., 1997.
- Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом і Заходом. Доля України в новітній історії // Історія філософії України. — К., 1993.
- [Лібералізм. Антологія. — К., 2002.](#)
- [Лой А. Патогенез соціальних інтеграцій у пострадянському суспільстві // Політична думка. – 1997. – № 3. – с. 121-135.](#)
- Людина в часі (філософські аспекти української літератури ХХ-ХХІ ст.). – К., 2010.
- Майданский А. Д. Геометрический порядок доказательств и логический метод в «Этике» Спинозы // Вопросы философии. — М., 1999. — № 11. — с. 172—180.
- Мамардашвили М. Как я понимаю философию. – М., 1992.
- Мартін Гайдеггер очима сучасників. – К., 2002.
- Маслов А. А. Китай: укрощение драконов. Духовные поиски и сакральный экстаз. – М., 2006.
- [Мельник В. Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз. – Львів, 2010.](#)
- [Мірчук І. Вступ до філософії. — Мюнхен, 2006.](#)
- Мірчук І. Про слов'янську філософію. Спроба характеристики // Sententiae. – XXV (№2). – 2011.–с.177-193.
- Мірчук І. Вступ до філософії. – Мюнхен, 2006.
- Мірчук І. Світогляд українського народу: Спроба характеристики // Наук. зб. Укр. Віл. Ун-ту в Празі. – 1942. – т. 3. – с. 225-243.
- Націоналізм: Антологія (упор. О. Проценко, В. Лісовий). – 2-е вид. — К., 2006.
- Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. – 2-е вид. – К., 2003.
- Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. — К., 1995.
- Ойзерман Т. И. Диалектический материализм и история философии (историко-философские очерки). — М, 1979 .
- Павленко Ю. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – К., 1996.
- Павленко Ю. Три підходи до розуміння світового історичного процесу // Політична думка. — 1997. — № 1. — с. 151-164.
- Папуша І.В. Modus orientalis. Індійська література в рецепції Івана Франка. – Тернопіль, 2000.
- Пахльовська Оксана. Україна: шлях до Європи ... через Константинополь // Сучасність. – 1994. – №1, 2.
- Пашук А. Нариси з історії філософії Середніх віків. — Львів, 2007.
- Платон и его эпоха: к 2400-летию со дня рождения (отв. ред. Ф.А. Кессиди). – М., 1979.
- Проблема человека в западной философии. - М., 1988.
- Прокопенко В. Діалог “Феаг” і його місце в освітній філософії Платона // Філософська думка. – № 1. – 2012. – с. 59-76.
- [Пролєєв С.В. Метафізика влади. – К., 2005.](#)
- Пролєєв С. Модерна думка і сучасне призначення скепсису // Sententiae: III (1/2001). – с. 50-58.
- Рассел Б. Історія західної філософії. — К., 1995.
- Розвиток філософської думки в Україні (під ред. Вільчинського Ю., Скринника М. та ін.). – К., 1994.
- Рорти Р. Философия и будущее // Вопросы философии. – 1994. – № 6. – с. 29-34.
- [Рьод В. Шлях філософії: з XVII по XIX століття. — К., 2009.](#)
- Системний аналіз актуальних проблем сучасності, соціальне прогнозування та футурологія. — Львів, 1998.
- Сафі А. Захоплюючі розповіді. — Тернопіль, 2011.
- [Самсонов В.Ф. Философский анализ гипотезы Куайна о неопределенности перевода. – Челябинск, 2006.](#)
- [Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. – Львів, 2006.](#)
- Ситніченко Л. Першоджерела комунікативної філософії. – К., 1996.
- [Сидоров И. Н. Философия действия в США: от Эмерсона до Дьюи. – Л., 1989.](#)
- [Сілаєва Т. Філософія: Курс лекцій. – Тернопіль, 2000.](#)

- [Скринник М. Наративні практики української ідентичності: доба Романтизму. – Львів, 2007.](#)
- [Скрипник М. До теорії боротьби двох культур. — Харків, 1928.](#)
- [Скуратівський В. Блез Паскаль і його «Думки» // Паскаль Б. Думки. – К., 2009. – с. 373-392.](#)
- [Современная западная философия. Словарь. – М., 1991.](#)
- [Современные проблемы естествознания \(под общей ред. А. Д. Архангельского, Н. К. Кольцова и др.\). – Москва-Петроград, 1923.](#)
- [Сравнительная философия: знание и вера в контексте диалога культур \(отв. ред. М.Т. Степанянц\). – М., 2008.](#)
- [Стан і перспективи українського антикознавства \(Круглий стіл “Філософської думки”\) // Філософська думка. – № 1. – 2012. – с. 5-25.](#)
- [Старовойт О. Стефан Зизаній. – Львів, 1996.](#)
- [Сумерки богів. – М., 1990.](#)
- [Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: навч. Посібник. – К., 1996.](#)
- [Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри. – К., 1995.](#)
- [Табачковський В. Життєвий світ людини і пізнання: персоналістична інтерпретація // Філософська думка. – 2006. – №2. – с. 14-34.](#)
- [Табачковський В.Г. Людина — Екзистенція — Історія. - К., 1996.](#)
- Твори Кир Йосифа, Верховного Архієпископа і Кардинала. — том II. — Рим, 1969.
- Тихолаз А.Г. Геракліт. Навчальний посібник з історії давньогрецької філософії. — К., 1995.
- Українка Леся. Стародавня історія східних народів. – репринтне видання. – Луцьк, 2008. –
- Феденко П. Вплив історії на український народний характер // Наук. зб. Укр. Віл. Ун-ту. – 1942. – т. 3. – с. 375-385.
- [Філософія Артура Шопенгауера та сучасність: колект. моногр. \(за ред. А. Карася\). — Львів, 2012.](#)
- Філософія Гегеля і сучасність: зб. наук. праць, присв. філос. творчості Гегеля (за ред. А. Карася, І. Добропас). — Львів, 2002.
- Філософія: світ людини. Курс лекцій / під ред. Табачковського В. Г., Булатова М. О., Хамітова Н. В.). – К., 2003. – с. 15-36.
- Філософія як стиль життя. Інтерв'ю з С. Б. Кримським // Дух і літера. – № 15-16. – 2006. – с. 79-88.
- [Философский энциклопедический словарь. – М., 2001.](#)
- [Франко І. Збір. творів: у 50-ти т. – К., 1986. – т. 45.](#)
- Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. – Львів, 2005.
- Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. – Нью-Йорк, 1991.
- Чижевський Д. Філософські твори: у 4-х тт. / Під заг. ред. В. Лісового. – К., 2005.
- Читанка з історії філософії. – К., 1992. – кн. 1, 6.
- Чодзин, Ч. Життя Будди: шлях до свободи ума. — К., 2007.
- Чуйко В. Л. Рефлексія основоположень методології філософії науки. – К., 2000.
- Шевчук В. Муза Роксоланська. – кн. 1, 2. – К., 2004.
- [Шенгерій Л. Хиби vs істина: раціональний аналіз парадоксів // Філософські обрії. – № 26. – 2011. – с. 196-204.](#)
- Щепкович Ф. Буддаїзм а старші системи індійської філософії і християнство. — Станіславів, 1912.
- Элиаде М. Аспекты мифа. – М., 1996.
- Элиаде М. Космос и история. – М., 1987. – с. 27-31, 252-281.
- Янарас Х. Нерозривна філософія: нариси вступу до філософії. – К., 2000.
- Ярошовець В. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. – К., 2004.